ISSN -2583-147X (P), Vol.- 9, Issue No.IV, July 2023
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା : ଶିକ୍ଷା ଓ ନିଯୁକ୍ତି

ଡ. ଇନ୍ଦ୍ରମଣି ସାହୁ

ପରକୀୟ ଭାଷାଶିକ୍ଷା ଜଳ ଉପରେ ଘୃତବିନ୍ଦୁ ପତନବତ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଶିକ୍ଷାକାରୀ ହୃଦୟରେ ଜ୍ଞାନ ଆବଦ୍ଧ ରହେ । ମାତୃଭାଷା ଶିକ୍ଷା ଜଳ ଉପରେ ତୈଳବିନ୍ଦୁ ପତନବତ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବତ୍ର ବିସ୍ତାର ଲାଭ କରେ । (ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତି, ଅଭିଭାଷଣ, ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ)

ମଣିଷ ଭାଷା ଶିଖେ । କିନ୍ତୁ ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଭାଷା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ କି? ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ତେବେ ଶିକ୍ଷାକ୍ଷେତ୍ରର ଭୂମି ଓ ଭୂମିକାରେ ଥିବା ଭାଷା ଯେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସଜୀବ ଓ ସମର୍ଥ, ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ କୁହାଯାଇପାରେ । ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଓଡ଼ିଆଭାଷାର ଗରିମା ଓ ଗୁରୁତ୍ୱର ଚିତ୍ରପଟ୍ଟଟି କେତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ, ତା'ର ଅବଧାରଣା ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବର୍ଣ୍ଣମାଳାରେ କେତେ ଗୋଟି ବର୍ଣ୍ଣ ଅଛି ? ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ବୁଦ୍ଧିଜୀବିଙ୍କଠାରୁ ସାଧାରଣ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେହି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବେ କହିପାରିବେ ନାହିଁ । ବହୁ ତଥ୍ୟ ଓ ମତର ଆବିର୍ଭାବ ହେବ । କୌଣସି ଭାଷାରେ ବର୍ଣ୍ଣମାଳାକୁ ନେଇ ସାମାଜିକ ସ୍ତରରେ ଏପରି ସନ୍ଦିଗ୍ଧତା ସଚରାଚର ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ଭାଷାଗତ ହେଉ ବା ଧ୍ୱନିତାତ୍ତ୍ୱିକ ହେଉ, ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମତ ଥିଲେ ବି ସମାଜର ବୃହତ୍ତର ସ୍ତର ନିମନ୍ତେ ଏହାର ଏକ ମାନକୀକରଣ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ କି ? କେତେଦିନ ଏ ଜାତିର ପିଲାମାନଙ୍କ ଭାଷା ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରଥମ ଭୂମିଟି ଏପରି କୁହେଳିକାମୟ ହୋଇରହିବ ?

ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ଓ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀରେ ଭାଷା (ଓଡ଼ିଆ), ଗଣିତ, ପରିବେଶ ପାଠ, ଡ୍ରଇଁ- ଏପରି ଚାରୋଟି ବିଷୟ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ୫୦ ମାର୍କ ବିଶିଷ୍ଟ, ସର୍ବମୋଟ ୨୦୦ ମାର୍କ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷାଦାନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଅଛି । ଏହି ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀରେ ଭାଷା ବିଷୟଟି ସମୁଦାୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଶତକଡ଼ା ୨୫ । ତୃତୀୟ, ଚତୁର୍ଥ ଓ ପଂଚମ ଶ୍ରେଣୀରେ ନୂତନ ବିଷୟ ଭାବେ ୫୦ ମାର୍କ ବିଶିଷ୍ଟ ଇଂରାଜୀର ହୋଇଛି ଆର୍ବିଭାବ । ସୁତରାଂ ସର୍ବମୋଟ ୨୫୦ ମାର୍କର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ । ଏହି ତିନୋଟି ଶ୍ରେଣୀରେ ଭାଷା ବିଷୟଟି ସମୁଦାୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଶତକଡ଼ା ୨୦ । ଷଷ୍ଠ ଓ ସପ୍ତମ ଶ୍ରେଣୀର ୪୦୦ ମାର୍କର ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଭାଷା (ଓଡ଼ିଆ), ଇଂରାଜୀ, ହିନ୍ଦୀ ଓ ସଂସ୍କୃତ- ଏପରି ଚାରୋଟି ଭାଷା ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷା ବିଷୟ ୫୦ ମାର୍କ । ଏହି ଦୁଇ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଁ ଭାଷା (ଓଡ଼ିଆ) ବିଷୟଟି ସମୁଦାୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଶତକଡ଼ା ୧୨.୫ । ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀରେ ସମୁଦାୟ ୬୫୦ ମାର୍କର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ । ଏହାର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଭାଷା (ଓଡ଼ିଆ), ଇଂରାଜୀ ସହ ହିନ୍ଦୀ ଓ ସଂସ୍କୃତ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଗୋଟିଏ ଭାଷା ବିଷୟ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାଷା ବିଷୟ ୧୦୦ ମାର୍କ ବିଶିଷ୍ଟ । ଅର୍ଥାତ୍ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟ ସମଗ୍ର ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଶତକଡ଼ା ୧୫.୩୮ । ପ୍ରଥମରୁ ଅଷ୍ଟମ ଶ୍ରେଣୀ ପ୍ରାଥମିକ (୧-୫) ଓ ଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଥମିକ (୬-୮) ଭେଦରେ ଦ୍ୱିବିଧ । ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ମାଧ୍ୟମ ବା ବିଷୟ ଭାବେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହଁ, ଇଚ୍ଛାଧୀନ । ପ୍ରାଥମିକ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଭିନ୍ନ ଭାଷାଭାଷୀ ଓଡ଼ିଶାର ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ହୋଇ ନଥାଏ । ସରକାର ପ୍ରଥମରୁ ଅଷ୍ଟମ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଶ୍ରେଣୀର ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକକୁ ତେଲଗୁ, ବେଙ୍ଗଲା, ହିନ୍ଦୀ ଓ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଭାଷାରେ ଯୋଗାଇ ଦେବା ସହ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଭାଷା ଶିକ୍ଷକ ନିଯୁକ୍ତିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଛନ୍ତି । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଓଡ଼ିଶାରେ ଏମ୍ଏଲ୍ଇ ଯୋଜନାରେ ପ୍ରାୟ ୩୫୦୦ ଆଦିବାସୀ ଭାଷାଶିକ୍ଷକ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଅଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ, ସେ ପ୍ରାଥମିକ ହେଉ ବା ମାଧ୍ୟମିକ

କୌଣସି ସ୍ତରରେ ଓଡ଼ିଆ ଏକ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଭାଷା ହେଲେ ବି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟର ଶିକ୍ଷାଦାନ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଶିକ୍ଷକ ପଦବୀ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଇ ନାହିଁ କି ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଏ ନାହିଁ । ଯେକୌଣସି ଶିକ୍ଷକ ଏପରି କି ସ୍ଥଳବିଶେଷରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର କିରାଣୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରଥମ ଭାଷା (ଏମ୍‌ଆଇଏଲ୍) ଭାବେ ୧୦୦ ମାର୍କର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟକୁ ସର୍ବାଧିକ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଚୟନ କରାଯିବାର ସ୍ୱାଭାବିକ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଦେଖି ଅନ୍ତତଃ ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍ତରରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାଶିକ୍ଷକ ପଦବୀ ସୃଷ୍ଟି କରି ନିଯୁକ୍ତି ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ।

ନବମ ଓ ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀକୁ ନେଇ ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍ତର । ଏହି ସ୍ତରରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶ୍ରେଣୀର ସମୁଦାୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ୬୦୦ ମାର୍କ । ଏଥିରେ ତିନୋଟି ଭାଷା ଶିକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି-ପ୍ରଥମ ଭାଷା (ମାତୃଭାଷା), ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଷା ଓ ତୃତୀୟ ଭାଷା । ପ୍ରଥମ ଭାଷା ବା ମାତୃଭାଷା ଭାବେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଓଡ଼ିଆ, ବଙ୍ଗଳା, ତେଲଗୁ, ଉର୍ଦ୍ଦୁ, ହିନ୍ଦୀ ଓ ବୈକଳ୍ପିକ ଇଂରାଜୀ ମଧ୍ୟରୁ ପସନ୍ଦ ଅନୁଯାୟୀ ଗୋଟିଏ ଭାଷାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାର ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଛି । ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଷା ଭାବେ ହିନ୍ଦୀ ବା ଇଂରାଜୀ ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏ ଭାଷାକୁ ଚୟନ କରିବାର ସୁବିଧା ରହିଛି । ଯଦି କେହି ପ୍ରଥମ ଭାଷା ରୂପେ ବୈକଳ୍ପିକ ଇଂରାଜୀକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ, ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହିନ୍ଦୀ ହେବ ତା'ର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଷା, ଇଂରାଜୀ ନୁହଁ । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାକୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଷା ଭାବେ ନେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ପ୍ରଥମ ବା ମାତୃଭାଷା ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନେ ହିନ୍ଦୀ, ସଂସ୍କୃତ, ଓଡ଼ିଆ ଓ ପାର୍ସି ମଧ୍ୟରୁ ନିଜ ନିଜର ତୃତୀୟ ଭାଷାକୁ ଚୟନ କରିପାରିବେ । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଭାଷା ଓଡ଼ିଆ, ସେମାନେ ହିନ୍ଦୀ ବା ସଂସ୍କୃତ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଗୋଟିକୁ ଏବଂ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଭାଷା ବଙ୍ଗଳା କିମ୍ବା ତେଲଗୁ ସେମାନେ ଓଡ଼ିଆ, ହିନ୍ଦୀ ଓ ସଂସ୍କୃତ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସିକୁ ତୃତୀୟ ଭାଷା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ । ସେହିପରି ଯେଉଁ ପିଲାମାନଙ୍କର ମାତୃଭାଷା ବା ପ୍ରଥମଭାଷା ଉର୍ଦ୍ଦୁ ସେମାନେ ଓଡ଼ିଆ, ହିନ୍ଦୀ କମ୍ୱା ପାର୍ସି ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସିଟିକୁ ତୃତୀୟ ଭାଷା ରୂପେ ନେଇପାରିବ । ହିନ୍ଦୀକୁ ପ୍ରଥମଭାଷା ରୂପେ ଚୟନ କରିଥିବା ପିଲା ଓଡ଼ିଆ ବା ସଂସ୍କୃତ ମଧ୍ୟରୁ ଏବଂ ଇଂରାଜୀକୁ ପ୍ରଥମଭାଷା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ପିଲା ଓଡ଼ିଆ, ସଂସ୍କୃତ ବା ପାର୍ସି ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଗୋଟିଏ ଭାଷାକୁ ନିଜର ତୃତୀୟ ଭାଷା ରୂପେ ପାଇପାରିବେ । ଭାଷା ଚୟନର ଏପରି ସ୍ୱାଚ୍ଛନ୍ଦ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଇଂରାଜୀର ସ୍ଥାନ ସୁରକ୍ଷିତ । ତାହାକୁ ଫାଙ୍କି କେହି ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷା ଶେଷ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବସ୍ତୁତଃ, ଇଚ୍ଛାଧୀନ ଭାଷା ତାଲିକାରେ ଇଂରାଜୀ ଅନ୍ୟତମ ଭାଷା ହେଲେ ବି ତାହା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇଛି ।

ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମିକ (+2) ସ୍ତରରେ ଥିବା ମୁଖ୍ୟ ପାଠ୍ୟ ବିଭାଗ ହେଉଛି– କଳା, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ । ଏହି ତିନୋଟିଯାକ ବିଭାଗରେ ଦୁଇଟି ଭାଷାର ଅଧ୍ୟୟନକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରାଯାଇଛି । ଗୋଟେ 'ଇଂରାଜୀ', ଅନ୍ୟଟି 'ଆଧୁନିକ ଭାରତୀୟ ଭାଷା ବା ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ୍' । ଏହି ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ୍ ଗୋଟିଏ ଭାଷାଗୁଚ୍ଛ । ଏହାମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ, ହିନ୍ଦୀ, ବଙ୍ଗଳା, ତେଲଗୁ, ଉର୍ଦ୍ଦୁ ସହିତ ତଥାକଥିତ ଆଧୁନିକ ଭାରତୀୟ ଭାଷା ଇଂରାଜୀ ଓ ସଂସ୍କୃତ ମଧ୍ୟ ରହିଛନ୍ତି । ଏହି ସାତଗୋଟି ଭାଷା ମଧ୍ୟରୁ ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ. ଭାବେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କୁ ୧୦୦ ମାର୍କର ଗୋଟିଏ ଭାଷା ବାଛି ନେବାକୁ ହେବ । ପ୍ରଥମ ୧୦୦ ମାର୍କର ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଇଂରାଜୀ ବିଷୟ ଅତିରିକ୍ତ ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ ଭାଷାଗୁଚ୍ଛରୁ ପିଲାମାନେ ଚୟନ କରୁଥିବା ୧୦୦ ମାର୍କର ଇଂରାଜୀ ଭାଷାକୁ ବୈକଳ୍ପିକ ଇଂରାଜୀ (Alternative English) କୁହାଯାଇଥାଏ । ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଇଂରାଜୀ ସହ ବୈକଳ୍ପିକ ଇଂରାଜୀକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ପିଲା ଉଚ୍ଚମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷାରେ ସର୍ବମୋଟ ୪୦୦ ମାର୍କର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ପଢୁଥିଲେ ବି ତାକୁ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇବାକୁ ଗୋଟିଏ ମାର୍କର ସୁଦ୍ଧା ଓଡ଼ିଆ ପଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିନଥାଏ । ସବୁଠୁ ରୋଚକ କଥାଟି ହେଲା ଭାଷା ବିଜ୍ଞାନର ପରିଭାଷା ଓ ମାନଦଣ୍ଡରେ ସଂସ୍କୃତ ଆଧୁନିକ ଭାଷା ନହୋଇ ଅନ୍ୟ ରାଜ୍ୟଠୁ ଏକ ବିରଳ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଭାବେ ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମିକ (+2)ରେ ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ ଭାଷାଗୁଚ୍ଛ ମଧ୍ୟରେ ସଂସ୍କୃତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ବିମାତା ହୋଇ ବସିଅଛି । ଭଲ ଓଡ଼ିଆ ଜାଣୁନଥିବା ପିଲା କିପରି ଯେ ସଂସ୍କୃତରେ ପଣ୍ଡିତ ହୋଇ ଶତକଡା ୯୮ ରଖି ପକାନ୍ତି, ତାହା ସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧିରେ ବୁଝି ହୁଏନାହିଁ । ଉଭୟ ନିଜ ବୃତ୍ତି ଓ ଏକ ମୁମୂର୍ଷୁ ଭାଷାକୁ ଜୀବନ୍ୟାସ ଦେବାକୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ଦ୍ୱୈତ ଶାସନର ଦେବକାଳରେ ଯେଉଁ ଫନ୍ଦି ରଚନା କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ତଳିତଳାନ୍ତ କରି ସାରିଲାଣି । ସହଜ ମାର୍କର ହରେକମାଲ୍ ଦେଖାଇ ସଂସ୍କୃତ ଆମ ଓଡ଼ିଆ ବିଦ୍ୟାର୍ଥୀର ମନ ସହ ହୃଦୟକୁ

ଏକାବେଳେକେ ଚୋରିକରି ନେଉଛି । ପ୍ରାଥମିକ ଓ ମାଧ୍ୟମିକ କ୍ଷେତ୍ର ଭଳି ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍ତରରେ ବି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟକୁ ଜଣେ ଅଧ୍ୟୟନ ନକରି ତା'ର ଶିକ୍ଷା ଶେଷ କରିବାରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନାହିଁ । ପୁନଶ୍ଚ, ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମିକ (+2) ସ୍ତରରେ କଳା, ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବାଣିଜ୍ୟର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦତ୍ତ କେତେ ଗୋଟି ବିଷୟ ମଧ୍ୟରୁ ଚାରୋଟି ଇଚ୍ଛାଧୀନ ବା ଅପସ୍‌ନାଲ ଚୟନ କରି ପାରିବାର ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଛି । କଳାରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ଇଚ୍ଛାଧୀନ ବା ଅପସ୍‌ନାଲ ବିଷୟର ସଂଖ୍ୟା ସର୍ବମୋଟ ବାଇଶି । ସେଥିମଧ୍ୟରେ ଛଅଟି ଭାଷା ବିଷୟ ଓଡ଼ିଆ, ବଙ୍ଗଳା, ହିନ୍ଦୀ, ତେଲୁଗୁ, ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଓ ସଂସ୍କୃତ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ବାଣିଜ୍ୟରେ ଇଚ୍ଛାଧୀନ ବା ଅପସ୍‌ନାଲ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଭାଷା ବିଷୟ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ରୋଚକ ବିଷୟଟି ହେଲା, ବିଜ୍ଞାନରେ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ, ପଦାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନ, ଜୀବବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଇଚ୍ଛାଧୀନ ବା ଅପସ୍‌ନାଲ ବିଷୟ ଭାବେ କେବଳ ସଂସ୍କୃତ ଏକ ବିରଳ ମହିମ୍ନ ଆସନଟିଏ ଲାଭ କରିଛି । ସଂସ୍କୃତକୁ ଏପରି ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ପଛରେ କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କାମ କରୁଛି ? କେବଳ ବିଜ୍ଞାନ ନେଇଥିବା ପିଲାଙ୍କ ସାର୍ଟିଫିକେଟକୁ ଅଧିକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ କରିବାକୁ ଏ ସୁବିଧା ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ ତ ?

ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମିକ ସ୍ତରର ଦୁଇବର୍ଷିଆ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ 'ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ୍' ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଭାଷା ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତ୍ୟେକ ୨୦୦ ମାର୍କ । କିନ୍ତୁ ଭୋକେଶନାଲ୍ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଭାଷା ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ୧୦୦ ମାର୍କକୁ କମାଇ ଦିଆଯାଇଛି । +୨ ଭୋକେସନାଲ୍ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ 'ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ୍' ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ବୈକଳ୍ପିକ ଇଂରାଜୀ, ବଙ୍ଗଳା, ହିନ୍ଦୀ, ଓଡ଼ିଆ, ସଂସ୍କୃତ, ତେଲଗୁ ଓ ଉର୍ଦ୍ଦୁ ସହ ନିଜକୁ ଗ୍ରହଣୀୟ କରିବାର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତାରେ ପାଉଥିବା ବେଳେ +୩ ଭୋକେସନାଲ୍ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ତାକୁ କେବଳ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା ସହ ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା କରିବାକୁ ହେଉଛି । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପ୍ରଥମ ଭାଷାଭିତ୍ତିକ ପ୍ରଦେଶ ଓଡ଼ିଶାରେ କେଉଁଠି ଓ କେତେବେଳେ ବି ଅପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ନୁହଁ ।

ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟ ଇଚ୍ଛାଧୀନ, ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ନୁହଁ । +୩ର କଳା ବିଭାଗର ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବିଷୟ 'ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ୍' ରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏହି 'ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ୍' ରୂପକ ଭାଷାଗୁଚ୍ଛରେ ଚାରୋଟି ଭାଷାବିଷୟ ଓଡ଼ିଆ, ହିନ୍ଦୀ, ଉର୍ଦ୍ଦୁ ଓ ବୈକଳ୍ପିକ ଇଂରାଜୀ ସ୍ଥାନିତ । ଏହି ଚାରୋଟି ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିକୁ ଚୟନ କରିପାରିବାର ସୁଯୋଗ ଥିବାରୁ ବସ୍ତୁତଃ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାସାହିତ୍ୟ ବିଷୟଟି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ହୋଇ ରହିନାହିଁ । କଳା ବିଭାଗର ପିଲା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାସାହିତ୍ୟ ବିଷୟକୁ ଅନର୍ସ ବିଷୟ ବା ଏକ ଇଚ୍ଛାଧୀନ (ଇଲେକ୍‌ଟିଭ୍) ବିଷୟ ଭାବେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିପାରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ବା ସୁଯୋଗ ରହିଛି । ବିଜ୍ଞାନ ବିଭାଗର ପିଲା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ବିଷୟ ଭାବେ 'ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ୍' ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଓ ହିନ୍ଦୀ ଭାଷା ମଧ୍ୟରୁ ଗୋଟିଏକୁ ଚୟନ କରିବାର ସ୍ୱାଧୀନତା ରହିଛି । ବିଜ୍ଞାନ ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷା ବିଷୟର ସ୍ଥାନ ଯେପରି ଦୃଢ଼ ଓ ଅନତି କ୍ରମଣୀୟ ସେପରି ସୌଭାଗ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପାଇଁ ଦୁର୍ଲଭ । ନିକଟ ଅତୀତରେ ବାଣିଜ୍ୟ ସ୍ନାତକ ଭାଷାବିଷୟ ଭାବେ କେବଳ ଇଂରାଜୀ ପଢୁଥିଲେ । ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପାଠ୍ୟ ଖସଡ଼ାରେ ଇଂରାଜୀ ବଦଳରେ 'ଏମ୍.ଆଇ.ଏଲ୍' ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୌଣସି ଏକ ଭାଷାକୁ ଅଧ୍ୟୟନର ବିଷୟ ଭାବେ ରଖି ପାରିବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ।

ବିଇଡ଼ି ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ କେବଳ କଳା ବିଭାଗର 'ଗୁରୁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ'ଙ୍କ ପାଇଁ ୧୦୦ ମାର୍କର ଦୁଇଟି ଭାଷାବିଷୟ ଇଂରାଜୀ ଓ ଓଡ଼ିଆ ରହିଛି । ସେହିସବୁ ବିଷୟର ଶିକ୍ଷାଦାନକୁ କିପରି ଗୁଣାତ୍ମକ କରାଯାଇ ପାରିବ ଏହି ପାଠ୍ୟକ୍ରମର ଲକ୍ଷ୍ୟ । କଳା ବିଭାଗର 'ଗୁରୁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ' ଇଂରାଜୀ ବିଷୟ ସହ ଏକ ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟ କିମ୍ବା ଓଡ଼ିଆ ବିଷୟ ସହ କୌଣସି ସାମାଜିକ ବିଜ୍ଞାନ ବିଷୟକୁ ନେଇ ଅଧ୍ୟୟନ କରି ପାରିବେ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଭଳି ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟ ନରଖି ଜଣେ କଳା ବିଭାଗର 'ଗୁରୁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ' ବିଇଡ଼ି ଶିକ୍ଷାକୁ କୃତିତ୍ୱର ସହ ସମାପନ କରିପାରେ । ସିଟି (D.El.Ed) ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ବିଷୟଟି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ । ଇଂରାଜୀ, ସଂସ୍କୃତ ଓ ହିନ୍ଦୀ ବିଷୟ ସହ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟର ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ ଏହାର ଗୁରୁ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି । କେଉଁ ଭାଷା ବିଷୟଟି ଏଠାରେ ଇଚ୍ଛାଧୀନ ନୁହେଁ । ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରରେ ଶିକ୍ଷାଦାନର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଏପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ତା'ର ସାମର୍ଥ୍ୟର ପରିଚାୟକ । ପୃଥିବୀ କାହିଁକି, ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ଭାଷାଗୁଡ଼ିକର ଯେଉଁ ପ୍ରୟୋଗ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ତାହା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତଥାପି ସ୍ୱପ୍ନ ହୋଇରହିଛି । ସରକାରୀ ପ୍ରାଥମିକ ଓ ମାଧ୍ୟମିକ ଶିକ୍ଷାର ମାଧ୍ୟମ ଓଡ଼ିଆ ହୋଇଥିଲେ ବି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଇଂରାଜୀ

ମାଧ୍ୟମ ବିଦ୍ୟାଳୟ ନିମ୍ନ ପ୍ରାଥମିକ ଠାରୁ ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମିକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗ୍ରାମ ସହର ସବୁଠାରେ ସୁଦୃଶ୍ୟ ଠାଣିରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଆଦର୍ଶ ବିଦ୍ୟାଳୟ ନାମରେ ଇଂରାଜୀ ମାଧ୍ୟମ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସେବା ସରକାର ଯୋଗାଇ ଦେଲେଣି । ସ୍ମରଣୀୟ ଯେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ସମ୍ମାନ ଓ ବିଷୟ ଭାବେ ନେଇ ସ୍ନାତକ ଓ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଅଧ୍ୟୟନ କରୁଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ସୀମିତ ସଂଖ୍ୟାରେ ସରକାର 'ଫକୀରମୋହନ ଭାଷାବୃତ୍ତି' ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଅଧୁନା କେତୋଟି ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ଓଡ଼ିଆ ସମ୍ମାନ ବିଷୟରେ ନାମଲେଖାକୁ ଦେୟମୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗର ଉତ୍କଟ ସୀମିତତା ଭାଷା ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଏସବୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନକୁ ସାଫଲ୍ୟମଣ୍ଡିତ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ଏହା ଯେପରି ବେକାରୀ ଗହ୍ୱରକୁ ଏକ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ।

ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରବେଶିକା ପରୀକ୍ଷାରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ସ୍ଥିତି କିପରି ? ସରକାରଙ୍କ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସଂସ୍ଥାଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ବିଇଡ଼ି ପ୍ରବେଶିକା ପରୀକ୍ଷାର ପାଠ୍ୟକ୍ରମକୁ ଦେଖିଲେ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଓଡ଼ିଆ ଉନ୍ନାସିକତା ସ୍ପଷ୍ଟ ବାରି ହୋଇପଡ଼େ । ବିଜ୍ଞାନ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନପତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟରୁ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଆସେନା । କେବଳ କଳା ବିଭାଗର ପିଲା ସମୁଦାୟ ୯୦ ମାର୍କରୁ ମାତ୍ର ୧୦ ମାର୍କର ଓଡ଼ିଆ ବିଷୟରୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପାଇଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ, ଇଂରାଜୀ ବିଷୟରୁ ୨୫ ମାର୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିଥାଏ । ଫଳରେ ବିଇଡ଼ି ଭଳି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରବେଶିକା ପରୀକ୍ଷାରେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଗରିମା ଓ ଗୁରୁତ୍ୱ ଅବହେଳିତ ହୋଇ ରହିଯାଏ । କିନ୍ତୁ ସିଟି (D.El.Ed) ପ୍ରବେଶିକାର ପାଠ୍ୟକ୍ରମ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ନିରପେକ୍ଷ ଓ ସନ୍ତୁଳିତ । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ପରି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରୁ ୧୫ ମାର୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ଏଥିରେ କରାଯାଇଥାଏ । 'ଓଡ଼ିଶା ଶିକ୍ଷକ ଯୋଗ୍ୟତା ପରୀକ୍ଷା (OTET)' ରେ ସମୁଦାୟ ୩୦୦ ମାର୍କର ପାଠ୍ୟକ୍ରମରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଇଂରାଜୀ ଓ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଗୁରୁତ୍ୱର ମୂଲ୍ୟ ୬୦ ମାର୍କ । କିନ୍ତୁ, ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବଦଳରେ ପରୀକ୍ଷାର୍ଥୀ ଉର୍ଦ୍ଦୁ, ହିନ୍ଦୀ, ତେଲଗୁ ଓ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାକୁ ଚୟନ କରିପାରିବାର ସୁଯୋଗ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହି ସୁଯୋଗ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଇଚ୍ଛାଧୀନ କରିଦେଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ ।

ନିଯୁକ୍ତି ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଭାଷାର ଗୁରୁତ୍ୱ ସମସ୍ତେ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ଓ ଏହି ଗୁରୁତ୍ୱ ଗୋଟିଏ ଭାଷାର ଜୀବନୀଶକ୍ତିକୁ ସବଳ କରିଥାଏ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ନିଯୁକ୍ତି କ୍ଷମତା ଓଡ଼ିଶାରେ ଉତ୍କଟ ଭାବେ ସୀମିତ । ଓଡ଼ିଆରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ପଢ଼ି ଏ ରାଜ୍ୟର ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷକଟିଏ ହେବାର ସୁଯୋଗ ନଥାଏ ? ଓଡ଼ିଶାରେ ଓଡ଼ିଆ ନଜାଣି ଶାସନ, ପ୍ରଶାସନ, ଅନୁଶାସନ ସବୁ ସୁରୁଖୁରୁରେ ଚଳାଯାଇପାରେ । ତେବେ ଏପରି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ନିଯୁକ୍ତି ସୁଯୋଗ ବଢ଼ିବ କିପରି ? କେତୋଟିର ଉଦାହରଣ ନିଆଯାଉ । ଓଡ଼ିଶା ସବଅର୍ଡ଼ିନେଟ ଷ୍ଟାଫ୍ ସିଲେକସନ୍ କମିଶନ ଦ୍ୱାରା ୨୦୨୧ ମସିହାରେ ଅମିନ, ସହକାରୀ ରାଜସ୍ୱ ନିରୀକ୍ଷକ, ରେଷ୍ଟଗାର୍ଡ଼ ପ୍ରଭୃତି ତୃତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ନିୟୋଜନ ପାଇଁ ୧୮୦ ମାର୍କ ବିଶିଷ୍ଟ ନିଯୁକ୍ତି ପରୀକ୍ଷାର ପାଠ୍ୟକ୍ରମରେ ଗଣିତ, ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ, ଇଂରାଜୀ ଓ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବିଷୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ୪୦ ମାର୍କର ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲାବେଳେ ଓଡ଼ିଆ ବିଷୟରୁ ମାତ୍ର ୨୦ ମାର୍କର ପ୍ରଶ୍ନର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା । ସେହିପରି ଓଡ଼ିଶା ଲୋକସେବା ଆୟୋଗ ଦ୍ୱାରା ଆୟୋଜିତ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଶାସନିକ ସେବା ପରୀକ୍ଷାରେ ଇଂରାଜୀର ବିଷୟଗତ ଗୁରୁତ୍ୱ ନିକଟରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ମ୍ଳାନ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରେ । ଯଦିଓ ବହୁ ଦାବି ଓ ପ୍ରତିବାଦ ପରେ ଅଧୁନା ଆୟୋଗ ପରୀକ୍ଷାର ମାଧ୍ୟମ ଓଡ଼ିଆ ହୋଇପାରିବାର ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟର ସ୍ନାତକୋତ୍ତରଙ୍କ ଲାଗି କେବଳ ଅଧ୍ୟାପକ ଚାକିରିର ଏକମାତ୍ର ସୁଯୋଗ ରହିଛି । କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ଏହି ସୁଯୋଗର ଅବଧି ଅନିୟମିତ ଓ ପଦବୀ ସଂଖ୍ୟା ଆଶାୟୀ ବେକାରଙ୍କଠାରୁ ଅକଳ୍ପନୀୟ ଭାବେ କମ୍ । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ଅଧ୍ୟାପକ ଚାକିରି ବ୍ୟତୀତ ଏମତି କୌଣସି ସରକାରୀ ପଦବୀ ନାହିଁ, ଯାହା କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ବିଷୟର ବିଧିବଦ୍ଧ ଶିକ୍ଷାକୁ ମାନଦଣ୍ଡ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଯୁକ୍ତି ଦିଆଯାଏ । ପୂର୍ବରୁ ସୂଚିତ ଓଡ଼ିଆ ସ୍ନାତକ ଓ ସ୍ନାତକୋତ୍ତରଙ୍କ ଲାଗି ବିଦ୍ୟାଳୟ ଫାଟକ ଏବେ ବି ଖୋଲା ହୋଇ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ୨୦ ଫେବୃୟାରୀ, ୨୦୧୪ ରେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟମାନ୍ୟତା ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ରାଜପତ୍ର (ଗେଜେଟ୍)ରେ ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସ ୧୧ ତାରିଖରେ ଏହା ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ଘୋଷିତ ହେଲା । ପ୍ରଥମ ଆଧୁନିକ ଭାରତୀୟ ଆର୍ଯ୍ୟ ଭାଷା ଭାବେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଏ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମିଳିଲା । ସରକାରଙ୍କ ନୀତି ଅନୁସାରେ ଏଣିକି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟର ଗବେଷକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ବର୍ଷକୁ ଦୁଇଟି ମୂଲ୍ୟବାନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ । ଏହି ଭାଷାର ଅଧ୍ୟୟନ

ଓ ଗବେଷଣା ପାଇଁ ଉଚ୍ଚମାନର ଗବେଷଣା ପରିଷଦ ସ୍ଥାପନ କରାଯିବ । ବିଭିନ୍ନ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଦ ଖୋଲିବା ପାଇଁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ମଞ୍ଜୁରୀ କମିଶନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯିବ । ଅଧିକନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ଉନ୍ନତି, ପ୍ରଚାର ପ୍ରସାର ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଶହେକୋଟି ଟଙ୍କାର ଅନୁଦାନ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସହ ପ୍ରତିବର୍ଷ କେନ୍ଦ୍ର ବଜେଟ୍‌ରୁ ଭଷାର ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ୟୁନ ପାଂଚ କୋଟି ଟଙ୍କାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ । ଏସବୁ ଆଶା ଆଶ୍ୱାସନାର କୁହୁଡ଼ି ମଧ୍ୟରେ ଦଶନ୍ଧିଟିଏ ଶେଷ ହେବାକୁ ବସିଛି । ଏଇ ଗତ କିଛି ଦିନ ତଳେ ରାଜ୍ୟସଭାରେ ସାଂସଦ ଜୟରାମ ରମେଶଙ୍କ ବୟାନ ଆଧାରରେ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ଏକ ବିମର୍ଷକର ଖବର, ଯାହାର ଶିରୋନାମା ଥିଲା– 'ସଂସ୍କୃତ ପାଇଁ ୬୪୦ କୋଟି ଟଙ୍କା, ଓଡ଼ିଆକୁ ଶୂନ' । କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଭାଷା ଭାବେ ଓଡ଼ିଆ ଟଙ୍କାଟିଏ ପାଇ ନାହିଁ ବୋଲି ସେଥିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି । ଅଧିକନ୍ତୁ, କେତୋଟି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରଫେସର ଚୌକି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଛି ବା ହେବାକୁ ଯାଉଛି । 'ଓଡ଼ିଆ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ'ର ଗର୍ଭବାସ ଶେଷ ହୋଇନାହିଁ । ଡିସେମ୍ବର ୨୬, ୨୦୧୭ ରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ କ୍ୟାବିନେଟର ବୈଠକ ରାଜଧାନୀ ବାହାରେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ପୁରୀଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ 'ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତି' ବିଭାଗରୁ 'ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ'କୁ ପୃଥକ କରାଯାଇ 'ସଂସ୍କୃତି ବିଭାଗ'କୁ 'ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା, ସାହିତ୍ୟ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତି' ବିଭାଗ ନାମରେ ନାମିତ କରାଯାଇଥିଲା । "ସରକାରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ପ୍ରଶାସନରେ ଭାଷାର ପ୍ରସାରଣ ବୃଦ୍ଧି କରିବା, ଏହାର ସମୃଦ୍ଧି ଓ ସଂରକ୍ଷଣ ସହିତ ବୃତ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରବୃତ୍ତିର ଭାଷା ଭାବରେ ଅଧିକ ଉପଯୋଗୀ କରାଇବା ତଥା ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟର ବିକାଶକୁ ଏକ ବୌଦ୍ଧିକ ସ୍ତରରେ ପହଂଚାଇବା" ପାଇଁ ଏହି ଅଧିବେଶନରେ କୋଡ଼ିଏ ସରିକି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗ୍ରହଣ ହୋଇଥିଲା । କେତୋଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇଛି, କେତୋଟି ହୋଇପାରି ନାହିଁ ।

ଗୋଟିଏ ଭାଷାର ପ୍ରମୁଖ ଜୀବନୀ ଶକ୍ତି ତା'ର ଶିକ୍ଷା ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଗରିମା ଓ ଗୁରୁତ୍ୱ ତଥା ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରଦାନର ସାମର୍ଥ୍ୟ ସହ ଜଡ଼ିତ । ଉଭୟ ମାନଦଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ନିଜ ରାଜ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଭାବେ ଦୁର୍ବଳ । ଏ ଦିଗରେ ଉଭୟ ଜନସାଧାରଣ ଓ ସରକାରଙ୍କ ଉଦାସୀନତା ଭାଷାର ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଅନ୍ଧାର କରିଦେଉଛି । ମାତୃଭାଷା ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରିୟ । କେହି ବି କେବେ ଚାହେଁନା ତା ମାତୃଭାଷାର ସ୍ଥିତି ଦୁର୍ବଳ ହେଉ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା 'ଭାଷା ସ୍ଥିତି ସାମର୍ଥ୍ୟ'ର ତାଲିକାରେ ପୃଥିବୀରେ ୭୦ତମ ସ୍ଥାନରେ ଥିଲେ ବି ଓଡ଼ିଆଏ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାକୁ ଭଲପାଉଥିବେ ଓ ତା'ର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ପ୍ରତି ନିର୍ଭରଶୀଳ ଥିବେ ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାର ମୂଳ ଶକ୍ତ ରହିବ । ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସଚେତନତା ଓ ଉଦ୍‌ଯୋଗ ଭାଷା ପାଇଁ ସଂଜୀବନୀ ହେବ । କିନ୍ତୁ, ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମାନ୍ୟତା ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାନ୍ୟତାଠାରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ତା'ର ଭାଷାଭାଷୀଙ୍କ ପାଖରୁ ନିର୍ଭରଶୀଳତା ଆଶାକରେ । ସେଥିଲାଗି ଭାଷାକୁ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟ, ସମର୍ଥ ଓ ଉପେଯାଗୀ ହେବାକୁ ହେବ । ଭାଷାନୁଗତ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଭାଷାର ଜୀବନୀଶକ୍ତିର ମାପକାଠି । ଭାଷାଭାଷୀଙ୍କ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଭାଷା ପ୍ରତି ମମତା ତୁଟିଗଲେ ଭାଷାର ଚେର ଉପୁଡ଼ିଯାଏ । ତେବେ ଭାଷା ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ତୁଟେ କାହିଁକି ? ଯଦି ଗୋଟିଏ ଭାଷା ତା'ର ଭାଷାଭାଷୀଙ୍କ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ପୂରଣ କରିପାରେ ନାହିଁ ତେବେ ସେମାନେ ଏଥିପାଇଁ ଅନ୍ୟ ସମର୍ଥ ଭାଷା ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଭାଷା ପ୍ରତି ଭାଷାଭାଷୀମାନେ ଆକୃଷ୍ଟ ହେବା ଅର୍ଥ ମାତୃଭାଷା ପ୍ରତି ସେ ଜାତିର ବିଶ୍ୱାସଘାତକତା । ଭାଷା ମାତୃଭାଷୀଙ୍କ ଦୋମୁହାଁ ମମତାକୁ ସହ୍ୟ କରିପାରେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଆଙ୍କୁ ହୃଦୟ ଓ ମନରେ ଜାଗ୍ରତ ହୋଇ ଭାଷାପ୍ରତି ମମତାଶୀଳ ଓ ତା'ର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ମନନଶୀଳ ହେବା ଆଜି ସମୟର ଆହ୍ୱାନ ନୁହେଁ କି ?

ସହକାରୀ ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ
ବିଶ୍ୱଭାରତୀ, ଶାନ୍ତିନିକେତନ-୭୩୧୨୩୫
ଦୂରଭାଷ : ୯୬୭୯୨୧୯୨୯୧